

Wetgeving, codes en convenant

Sustainable Finance Disclosure Regulation

Met betrekking tot maatschappelijk verantwoord beleggen ontstaat er steeds meer wet- en regelgeving. De Nederlandse wetgeving schrijft bijvoorbeeld voor dat pensioenfondsen niet mogen beleggen in ondernemingen die clustermunitie of onderdelen daarvan produceren, verkopen of distribueren.

Wetgeving, codes en onderschreven convenanten leggen verplichtingen op aan het pensioenfonds op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen:

EU Shareholders Rights Directive (SRD II)

De SRD II beoogt lange termijn aandeelhoudersbetrokkenheid te bevorderen. Ook wil men de transparantie verhogen ten aanzien van de wijze waarop het aandeelhouder-betrokkenheidsbeleid wordt uitgevoerd en geborgd. Deze Europese richtlijn is in Nederlandse wetgeving verwerkt. Het pensioenfonds heeft hier onder andere invulling aan gegeven door Sustainalytics aan te stellen voor de uitvoering van engagement op de thematische speerpunten. Daarnaast heeft het pensioenfonds in het beleggingsbeleid expliciet aandacht voor lange termijn waardecreatie.

De Institutions for Occupational Retirement Provision (IORP) II

De IORP II-richtlijn is een Europese richtlijn met betrekking tot het bestuur, de governance, de communicatie en het beleggingsbeleid van pensioenfondsen. Deze Europese richtlijn is door de overheid vastgelegd in Nederlandse wetgeving.

Vanuit IORP II is voorgeschreven dat het pensioenfonds transparant is over de wijze waarop in het beleggingsbeleid rekening wordt gehouden met ESG-factoren. Daarnaast schrijft IORP II voor dat pensioenfondsen eens per drie jaar of bij een significante wijziging in het risicoprofiel een eigenrisicobeoordeling (ERB) uitvoeren. In de ERB zal het pensioenfonds een beoordeling maken van nieuwe of opkomende risico's. Dit betreft o.a. risico's met betrekking tot klimaatverandering, het gebruik van natuurlijke hulpbronnen, milieu en sociale aspecten.

IMVB-Convenant

In december 2018 heeft het pensioenfonds het IMVB-Convenant voor pensioenfondsen ondertekend. Binnen dit convenant werken 73 pensioenfondsen samen met maatschappelijke organisaties zoals Oxfam Novib, Natuur & Milieu, vakbonden en de ministeries van Financiën, Ontwikkelingssamenwerking en Sociale Zaken om wereldwijd risico's en negatieve impacts door beleggingen in kaart te brengen.

Het pensioenfonds heeft hierbij gekozen voor het zogenaamde 'Brede Spoor'. Dit ziet toe op implementatie van de OESO-richtlijnen en de UNGP's (UN Guiding Principles on Business and Human Rights) in het beleggingsbeleid en transparantie over de behaalde resultaten. De OESO-richtlijnen maken duidelijk wat van bedrijven kan worden verwacht op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen bij het internationaal zakendoen. Ze bevatten normen over hoe om te gaan met kwesties als ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie.

De ondertekening van het IMVB-Convenant heeft ertoe geleid dat er in het MVB-beleid van het pensioenfonds elementen zijn toegevoegd:

- ✓ Een commitment aan de OESO-richtlijnen, de UNGP's en aan het belang van lange-termijn waarde creatie als leidend principe;
- ✓ Een beschrijving hoe het pensioenfonds bewerkstelligt dat ESG-factoren meegenomen worden in het beleggingsbeleid;
- ✓ Hoe dit wordt verankerd in de uitbesteding, monitoring en rapportage van externe dienstverleners, zoals Aegon Asset Management.

Dutch Stewardship Code

Per 1 januari 2019 is de door Eumedion opgestelde Dutch Stewardship Code in werking getreden. Het betreft 11 principes rond betrokkenheidsbeleid, dialoog met ondernemingen en samenwerking met andere aandeelhouders, stakeholdermanagement, stembeleid en stemgedrag, het indienen van een aandeelhoudersresolutie. In het MVB-beleid en de uitvoering hiervan zijn alle elementen van deze code opgenomen.

Het pensioenfonds onderschrijft dat wet- en regelgeving continue in ontwikkeling is. Om goed op te hoogte te zijn van de laatste ontwikkelingen rapporteert Aegon Asset Management tweemaal per jaar in de beleggingscommissie over ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving.

Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

Pensioenfonds KPN valt onder de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Deze Europese wetgeving wordt in verschillende stappen geïmplementeerd. Per 10 maart 2021 voldoet het pensioenfonds aan de SFDR. Hieronder lees je hoe wij hieraan voldoen.

Artikel 3: Integratie duurzaamheidsrisico's

In het Beleid Maatschappelijk Verantwoord Beleggen is ESG-integratie bij beleggingsbeslissingen expliciet beschreven. En in het duurzaamheidsverslag legt het pensioenfonds verantwoording af over hoe het rekening houdt met ESG-risico's in beleggingsbeslissingen. Zo erkent het pensioenfonds dat klimaatverandering naar verwachting een negatieve impact kan hebben op de beleggingen van het pensioenfonds. Deze verwachting heeft het pensioenfonds geïntegreerd in haar beleggingsproces door het risico hiervan te toetsen in de Eigen Risico Beoordeling (ERB,) als onderdeel van het Integraal Risico Management (IRM). Voor de beheersing van dit risico maakt het pensioenfonds onder andere gebruik van een CO2 reductiedoelstelling.

Artikel 4: Publiceren verklaring informatie ongunstige factoren

Het pensioenfonds houdt zoveel mogelijk rekening met de belangrijkste negatieve effecten (PAIs) in de zin van Artikel 4 van de SFDR, waar zinvol en waarvoor gegevens beschikbaar zijn. Daarnaast worden externe vermogensbeheerders van de relevante beleggingsstrategieën ook contractueel verplicht dit te doen.

Het is echter mogelijk dat PAI's niet belangrijker zijn dan andere factoren in het beleggingsselectieproces, zodat PAI's niet doorslaggevend zijn bij de beslissing om een bepaalde belegging al dan niet in de portefeuille op te nemen.

In lijn met het in aanmerking nemen van de PAI-indicatoren, worden bepaalde uitgevende instellingen uitgesloten op basis van hun activiteiten en de daarmee samenhangende negatieve effecten.

Voor bepaalde soorten effecten of activaklassen kunnen beperkte of geen PAI-gegevens beschikbaar zijn. Voor dit deel van de portefeuille geldt dat we zijn afhankelijk van de data-beschikbaarheid PAI's en die op een 'best effort' basis meewegen.

Vanaf 2022 zal hier in het duurzaamheidsverslag expliciet over worden gerapporteerd. Hoe het pensioenfonds dit nu al doet en daarin ambitieus is in de pensioensector lees je in het *Beleid Maatschappelijk Verantwoord Beleggen*.

Artikel 5: Publicatie beloningsbeleid

Het beloningsbeleid waarborgt de beheerste en integere bedrijfsvoering van Pensioenfonds KPN. Het beloningsbeleid moedigt niet aan tot het nemen van meer risico's dan voor het pensioenfonds aanvaardbaar is, waaronder duurzaamheidsrisico's. Omdat er bij het pensioenfonds geen sprake is van variabele beloning, zijn resultaten op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen geen reden tot meer of minder beloning bij het bestuur of ondersteunende bestuursbureau. Omdat het pensioenfonds geen variabele beloningen uitkeert wordt een prikkel tot het nemen van duurzaamheidsrisico's voorkomen. Het beloningsbeleid voldoet daarmee aan wettelijke eisen uit de SFDR en aan alle overige geldende wet- en regelgeving. Het beloningsbeleid wordt op de website gepubliceerd.

Artikel 6: Precontractuele informatie

Wetenschappelijk onderzoek laat in een toenemend aantal studies zien dat maatschappelijk verantwoord beleggen geen rendement kost (dus gelijk presteert of beter dan niet-MVB beleggingen). Het pensioenfonds heeft de overtuiging dat MVB-beleggingen bijdragen aan verbetering van het risico/rendementsprofiel van de beleggingsportefeuille.

Artikel 8: Classificatie pensioenregeling

Pensioenfonds KPN classificeert zijn pensioenregeling als een financieel product dat duurzaamheidskenmerken promoot, waarbij gedeeltelijk in duurzame producten wordt belegd. Pensioenfonds KPN beschikt over een uitgebreid beleid maatschappelijk verantwoord beleggen, waarin het beschrijft hoe mens, maatschappij en milieu worden meegewogen bij het maken van beleggingsbeslissingen. Voor meer informatie over verantwoord beleggen/ESG criteria, het gebruik van benchmarks, indicatoren, screeningcriteria en methodologieën verwijzen wij je naar het [MVB-beleid](#) en het [duurzaamheidsverslag](#).

Gegeven de classificatie artikel 8 is in de eerste laag van het Pensioen 1-2-3 een expliciete verwijzing opgenomen naar hoe het pensioenfonds omgaat met maatschappelijk verantwoord beleggen. Daarnaast heeft het pensioenfonds onderaan dit document precontractuele informatie gepubliceerd over hoe aan ecologische en sociale kenmerken wordt voldaan.

Om deze informatie verder inzichtelijk te maken heeft Pensioenfonds KPN een overzicht gemaakt van alle beleggingscategorieën geclassificeerd op basis van verantwoord beleggen/ESG. De classificatie is op basis van de artikelen uit de SFDR;

- ✓ Artikel 6; zijn reguliere beleggingsproducten zonder duurzaamheidsaspecten.
 - ✓ Artikel 8; zijn beleggingsproducten die milieu en maatschappelijke aspecten stimuleren.
 - ✓ Artikel 9; zijn beleggingsproducten met een duurzame beleggingsdoelstelling.
-

Beleggingscategorieën	Beleggingsfonds	SFDR classificatie per 31-12-2022
Aandelen		
Wereld	MM World Equity Fund	Artikel 8
Opkomende markten	MM Emerging Markets Fund	Artikel 8
Long Term Investing	MM Long Term Investment Fund	Artikel 8
Small Caps	MM Equity Small Cap Fund	Artikel 8
Private Equity	Discretionair	
Niet-beursgenoteerd vastgoed		
Vastgoed	Discretionair	
	TKPI European Real Estate Fund	Artikel 8
	MM Asian Real Estate Fund	Artikel 8
	MM Global Listed Index Real Estate Fund - Unhedged	Artikel 6
Vastrentende waarden		
Inflatiegerelateerde obligaties	Discretionair	
	MM Inflation Index Linked Bond Fund Germany	Artikel 8
Bedrijfsobligaties	MM Credit Fund	Artikel 8
Bedrijfsobligaties ex. Financials	MM Global Credit Ex Financials Fund - Unhedged	Artikel 8
Green Bonds	MM Global Green Bond Fund	Artikel 9
Asset Backed Securities	MM Asset Backed Securities Fund	Artikel 8
Obligaties opkomende markten	MM Emerging Market Debt Fund - USD	Artikel 8
High Yield obligaties	MM High Yield Fund - Unhedged	Artikel 8
Nederlandse hypothecken	MM Dutch Mortgage Fund	Artikel 8

Verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren

Financiële marktdeelnemer: Stichting Pensioenfonds KPN

Legal Entity Identifier (LEI): 724500DDF8E7OSRAVS64

Samenvatting

Stichting Pensioenfonds KPN neemt de belangrijkste ongunstige effecten van zijn beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in aanmerking. Deze verklaring is de geconsolideerde verklaring inzake de belangrijkste duurzaamheidsfactoren van Stichting Pensioenfonds KPN.

Deze verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren heeft betrekking op de referentieperiode van 1 januari tot en met 31 december 2023. Het pensioenfonds is overgegaan op ISS-data. Om de effecten vergelijkbaar te houden is zowel de data uit 2022 als uit 2023 aangepast.

Beschrijving van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheid

Stichting pensioenfonds KPN neemt de belangrijkste ongunstige effecten van zijn beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in aanmerking. De beheerder van de beleggingsfondsen waarin we participeren houdt rekening met de belangrijkste negatieve effecten (PAIs) in de zin van Artikel 4 van de SFDR waar zinvol en waarvoor gegevens beschikbaar zijn. Daarnaast worden via de MM beleggingsfondsen de externe vermogensbeheerders van de relevante beleggingsstrategieën ook contractueel verplicht dit op deze wijze te doen.

Het is echter mogelijk dat PAI's niet belangrijker zijn dan andere factoren in het beleggingsselectieproces, zodat PAI's niet doorslaggevend zijn bij de beslissing om een bepaalde belegging al dan niet in de portefeuille op te nemen.

De belangrijkste ongunstige effecten voor PF KPN zijn de indicatoren ten aanzien van broeikasgasemissies en de indicatoren die meten in hoeverre bedrijven en landen in de portefeuille internationale standaarden (zoals VN Global Compact en de OESO-richtsnoeren) naleven.

Voor bepaalde soorten effecten of activaklassen kunnen beperkte of geen PAI-gegevens beschikbaar zijn. Voor dit deel van de portefeuille (op dit moment ca. 15%) geldt dat we afhankelijk van de data-beschikbaarheid PAI's op een 'best effort' basis meewegen.

Tabel 1: Indicatoren voor ondernemingen waarin is belegd

Indicator ongunstige effecten		Parameter	Effecten 2023	Effecten 2022	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
KLIMAAT- EN ANDERE MILIEU-INDICATOREN					
Broeikasgas emissies 	1. BKG-emissies	Scope 1-BKG-emissies (tCO ₂ e)	111.016,49	196.736,37	Doelstelling: De CO ₂ -voetafdruk van de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuille dient in 2030 55% lager te zijn dan in 2017. Als tussentijdse mijlpaal willen we 45% verlaging van de CO ₂ -uitstoot in 2025. Vervolgens wordt in de periode tot 2030 gestreefd naar een gelijkmatige toegroei naar 55%. Voor 2050 heeft het bestuur de doelstelling om net zero te zijn. Daarnaast wenst het bestuur dat de CO ₂ -uitstoot van de aandelenportefeuille lager is dan die van de benchmark. Binnen de afzonderlijke aandelen- en bedrijfsobligatiestrategieën zijn expliciete CO ₂ -reductie doelstellingen ten opzichte van de gehanteerde benchmarks in de beleggingsfondsen opgenomen. We monitoren de CO ₂ -uitstoot door de tijd heen en sturen de portefeuille bij indien we dat noodzakelijk achten. Engagement: De fiduciair beheerder voert mede namens ons een dialoog met de hoogste uitstoters in de portefeuille over het duurzaamheidsprofiel en de klimaatstrategie/koelstofvoetafdruk van de betreffende ondernemingen. Daarnaast voert onze engagementprovider thematische engagement op het speerpunt Klimaatverandering Stemmen: we gebruiken het stemrecht ter ondersteuning van voorstellen gericht op het terugdringen van klimaatverandering. Uitsluitingen: kolen, onconventionele olie- en gaswinning. Dit passen wij toe op aandelen en bedrijfsobligaties.
		Scope 2-BKG-emissies (tCO ₂ e)	37.907,20	60.135,30	
		Scope 3-BKG-emissies (tCO ₂ e)	1.587.821,24	2.348.387,00	
		Totale BKG-emissies (tCO ₂ e)	1.736.744,93	2.605.258,66	
	2. Koolstofvoetafdruk	Koolstofvoetafdruk (tCO ₂ eq/EURm)	289,83	296,90	
			714,37	720,84	
	3. BKG-intensiteit ondernemingen waarin is belegd	BKG-intensiteit ondernemingen waarin is belegd (tCO ₂ /EURmln omzet)			
	4. Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brand stoffen	Aandeel beleggingen in ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	4,92%	4,51%	Uitsluitingen: zie genomen maatregelen PAI 1 t/m 3
	5. Aandeel verbruik en opwekking niet-hernieuwbare energie	Aandeel verbruik van niet-hernieuwbare energie van ondernemingen waarin is belegd, uit niet hernieuwbare energiebronnen, ten opzichte van hernieuwbare energiebronnen, uitgedrukt als percentage	0,21%	0,21%	Engagement: de externe engagement provider voert namens ons thematische engagement op technologische ontwikkeling in schone energie.

Indicator ongunstige effecten	Parameter	Effecten 2023	Effecten 2022	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
	van de totale energiebronnen			
	Aandeel opwekking van niet-hernieuwbare energie van ondernemingen waarin is belegd, uit niet hernieuwbare energiebronnen, ten opzichte van hernieuwbare energiebronnen, uitgedrukt als percentage van de totale energiebronnen	0,98%	0,94%	
6. Intensiteit energieverbruik per sector met grote klimaat effecten	Landbouw, bosbouw & visserij (GWh/EURm)	0,00	0,00	
	Bouw (GWh/EURm)	0,02	0,00	
	Levering van elektriciteit, gas, stoom en airconditioning(GWh/EUR m)	0,00	0,02	
	Productie (GWh/EURm)	0,31	0,05	
	Mijnbouw & Steengroeven (GWh/EURm)	0,01	0,00	
	Vastgoedactiviteiten (GWh/EURm)	0,01	0,00	
	Vervoer en opslag (GWh/EURm)	0,02	0,02	
	Watervoorziening, riolering, afvalbeheer en Sanering (GWh/EURm)	0,00	0,00	
	Groot- en detailhandel en reparatie van Voertuigen en motorfietsen (GWh/EURm)	0,00	0,00	

Indicator ongunstige effecten		Parameter	Effecten 2023	Effecten 2022	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
Biodiversiteit 	7. Activiteiten met negatieve gevolgen voor biodiversiteitsgevoelige gebieden	Aandeel beleggingen in ondernemingen met vestigingen/activiteiten in of bij biodiversiteitsgevoelige gebieden wanneer de activiteiten van die ondernemingen negatieve gevolgen voor die gebieden hebben	0,01%	0,01%	Uitsluitingen: bedrijven die 5% of meer van hun omzet halen uit de olie- en gaswinning in het offshore poolgebied. Bedrijven die 5% of meer van hun inkomsten uit palmolieproductie en/of distributie halen. Bedrijven die bossen beheren voor de productie met een FSC-certificeringsdekking van 75% of lager. Engagement: Onze externe engagement provider voert thematische engagement op het speerpunt biodiversiteit. Onze fiduciair beheerder voert namens ons engagement met bedrijven die betrokken zijn bij incidenten ten aanzien van biodiversiteit in de toeleveringsketen. Stemmen: we gebruiken het stemrecht ter ondersteuning van voorstellen gericht op het terugdringen van biodiversiteitsverlies.
Watergehalte 	8. Emissies in water	Door de ondernemingen waarin is belegd veroorzaakte emissies in water (in ton) per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde	0,00	0,00	
Afval 	9. Aandeel gevaarlijk afval en radioactief afval	Door de ondernemingen waarin is belegd, geproduceerd gevaarlijk afval en radioactief afval (in ton) per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde	1,14	5,56	
INDICATOREN VOOR SOCIALE THEMA'S EN ARBEIDSOMSTANDIGHEDEN, EERBIEDIGING VAN DE MENSENRECHTEN, EN BESTRIJDING VAN CORRUPTIE EN OMKOPING					
Sociale thema's en arbeidsomstandigheden	10. Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multi nationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en	Aandeel beleggingen in ondernemingen die betrokken zijn geweest bij schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen	1,36%	1,53%	Screening & engagement: Jaarlijks wordt de beleggingsportefeuille van het Pensioenfonds gescreend op controverses met de UNGP's en OESO-richtlijnen. Dit betreffen controverses met een hoge tot ernstige mate van negatieve impact op samenleving en milieu, of die ontstaan door problemen van structurele aard. Met de gescreende bedrijven wordt een engagementtraject opgestart met als doel om de ondernemingen inspanningen te laten leveren voor eliminatie en herstel van controverses en het aandragen van verbeteringen in managementprocessen gericht op het voorkomen van herhaalde controverses.

Indicator ongunstige effecten	Parameter	Effecten 2023	Effecten 2022	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
Ontwikkeling (OESO)				Uitsluitingen: Bedrijven die in strijd handelen met de UN Global Compact worden uitgesloten na een onsuccesvolle dialoog . Dit zijn principes op onder andere het gebied van mensenrechten en arbeidsomstandigheden
11. Ontbreken van procedures en compliancemechanismen voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO-richt msnoeren voor multinationale ondernemingen	Aandeel beleggingen in ondernemingen zonder een beleid voor het monitoren van de naleving ,van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen of zonder regelingen voor de ,afhandeling van klachten waarmee schendingen van die VN-beginselen of OESO-richtsnoeren kunnen worden aangepakt	21,06%	16,61%	Zie PAI 10
12. Niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen	Gemiddelde niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen bij ondernemingen waarin is belegd	0,39%	0,23%	
13. Genderdiversiteit raad van bestuur	Gemiddelde verhouding tussen aantal vrouwelijke en mannelijke leden in de raad van bestuur van ondernemingen waarin is belegd, uitgedrukt als percentage	17,23%	7,89%	Stembeleid: we gebruiken het stemrecht ter ondersteuning van voorstellen gericht op diversiteit.

Indicator ongunstige effecten		Parameter	Effecten 2023	Effecten 2022	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
		van alle leden in de raad van bestuur			
	14. Blootstelling aan controversiële wapens(antipersoneelsmijnen , clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Aandeel beleggingen in ondernemingen die zijn betrokken bij de productie of verkoop van controversiële wapens	0,00%	0,00%	Uitsluitingen: Bedrijven die direct, danwel indirect, betrokken zijn bij de ontwikkeling, productie, onderhoud of handel van controversiële wapens.

Indicatoren voor beleggingen in overheden en supranationale instellingen

Indicator ongunstige effecten		Parameter	Effecten 2023	Effecten 2022	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
Ecologisch	15. BKG-intensiteit	BKG-intensiteit landen waarin is belegd (KtonCO2eq/EURm)	82,26	64,87	
Sociaal	16. Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Aantal landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten (absoluut aantal en relatief aantal gedeeld door alle landen waarin is belegd), als bedoeld in internationale verdragen ,en overeenkomsten, beginselen van de Verenigde Naties en, in voorkomend geval, nationaal recht	39/7,04%	43/5,21%	Uitsluitingen: Er wordt niet belegd in obligaties van landen en semi-staatsbedrijven/quasi sovereigns op basis van de onderstaande criteria. De uit te sluiten beleggingen zijn staatsobligaties & overige leningen uitgegeven door centrale en lagere overheden van deze landen en bedrijven die voor 100% eigendom zijn van de overheid of volledig worden gegarandeerd door de overheid: •Landen die op basis van universeel erkende gronden zijn veroordeeld. De belangrijkste veroordelingen van staten zijn de sancties van de VN Veiligheidsraad en oproepen tot boycot door de International Labour Organisation (ILO); •Landen met een score lager dan 30 in de Corruption Perceptions Index; •Landen die als ‘not free’ worden beoordeeld door Freedom House.

Indicatoren voor beleggingen in vastgoedactiva

Indicator ongunstige effecten		Parameter	Effecten 2023	Effecten 2022	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
Fossiele brandstoffen	17. Blootstelling aan fossiele brand stoffen via vastgoedactiva	Aandeel beleggingen in vastgoedactiva die een rol spelen bij het winnen, opslaan, vervoeren of produceren van fossiele brandstoffen	-	-	
Energie-efficiëntie	18. Blootstelling aan energie-inefficiënte vastgoedactiva	Aandeel beleggingen in energie-inefficiënte vastgoedactiva	58,99%	60,30%	Engagement: Fondsbeheerder aansturen om duurzaamheid onderpand te verbeteren, door: • Klanten stimuleren en motiveren om duurzaamheid onderpand te verbeteren; • Aandragen mogelijkheden tot verduurzaming; • Aanbieden gunstige financiering voor verduurzaming; • Mogelijkheid bestaande klanten om zonder advieskosten duurzaamheidsfinanciering af te sluiten; • Laagdrempelig aanbieden van duurzaamheidsfinanciering door standaard onderdeel offerte; • Ruime financieringsmogelijkheden; • Doelen stellen bij aantal duurzaamheidsfinancieringen.

Aanvullende indicatoren

Indicatoren voor ondernemingen waarin is belegd

Indicator ongunstige effecten		Parameter	Effecten 2023	Effecten 2022	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
Emissies	2.4. Beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie	Aandeel beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie die aansluiting bij de Overeenkomst van Parijs beogen	34,85%	34,00%	Engagement: De fiduciair beheerder voert mede namens ons een dialoog met de hoogste uitstoters in de portefeuille over het duurzaamheidsprofiel en de klimaatstrategie/koelstofvoetafdruk van de betreffende ondernemingen. Daarnaast voert onze engagementprovider thematische engagement op het speerpunt Klimaatverandering Stemmen: we gebruiken het stemrecht ter ondersteuning van voorstellen gericht op het terugdringen van klimaatverandering.

Mensenrechten		32,37%	18,04%	Screening & engagement: Jaarlijks wordt de beleggingsportefeuille van het Pensioenfonds gescreend op controverses met de UNGP's en OESO-richtlijnen. Dit betreffen controverses met een hoge tot ernstige mate van negatieve impact op samenleving en milieu, of die ontstaan door problemen van structurele aard. Met de gescreende bedrijven wordt een engagementtraject opgestart met als doel om de ondernemingen inspanningen te laten leveren voor eliminatie en herstel van controverses en het aandragen van verbeteringen in managementprocessen gericht op het voorkomen van herhaalde controverses.
3.9. Ontbreken van een mensenrechtenbeleid	Aandeel beleggingen in entiteiten zonder mensenrechtenbeleid			

Indicatoren voor beleggingen in overheden en supranationale instellingen

Indicator ongunstige effecten		Parameter	Effecten 2023	Effecten 2022	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
Mensenrechten	Aandeel obligaties dat niet is uitgegeven op grond van Uniewetgeving inzake ecologisch duurzame obligaties		-	-	
	Gemiddelde inkomensongelijkheidsscore	Gemiddelde inkomensongelijkheidsscore	0,54	0,40	

Beschrijving van het beleid voor de identificatie en prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren

Als ondertekenaar van het IMVB-convenant heeft het Pensioenfonds zich gecommitteerd aan de OESO-richtlijnen voor verantwoord ondernemen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs). Op basis van deze richtlijnen heeft het Pensioenfonds een ESG-due diligence proces ingericht om gepaste zorgvuldigheid toe te passen op de beleggingen en streeft het Pensioenfonds naar het toepassen van herstel en verhaal wanneer beleggingen een negatieve impact hebben veroorzaakt of aan hebben bijgedragen. Ook heeft het Pensioenfonds een aantal criteria vastgesteld op basis waarvan ondernemingen op voorhand worden uitgesloten van het beleggingsuniversum, deze staan vermeld in hoofdstuk 6.5 van het beleidsdocument maatschappelijk verantwoord beleggen: <https://www.knpensioen.nl/sites/default/files/documenten/beleid-maatschappelijk-verantwoord-beleggen.pdf>. Dit beleid is in december 2023 door het bestuur goedgekeurd.

Met het ESG-due diligence proces streeft het Pensioenfonds in drie stappen naar het reduceren van deze negatieve impact van de beleggingen. Jaarlijks wordt de beleggingsportefeuille van het Pensioenfonds gescreend op controverses met de UNGPs en OESO-richtlijnen. Dit betreffen controverses met een hoge tot ernstige mate van negatieve impact op samenleving en milieu, of die ontstaan door problemen van structurele aard. Hierbij worden ook controverses in de toeleveringsketen meegenomen. De gehanteerde uitgangspunten sluiten aan bij die van het IMVB-convenant voor de pensioensector. Aegon AM voert namens het Pensioenfonds de dialoog met de bedrijven die in de screening naar boven komen. Om te prioriteren wordt een risico gebaseerde aanpak gehanteerd. Dit betekent ook dat niet alle geïdentificeerde bedrijven (direct) hoeven te worden aangesproken op hun gedrag of uitgesloten worden van het universum. Voor de risico gebaseerde aanpak wordt een beoordeling gedaan naar ernst, schaal en onomkeerbaarheid van de geconstateerde tekortkoming.

Het gewenste resultaat van de ESG- due diligence is het identificeren van controverses, vervolgens inspanningen leveren voor eliminatie en herstel van controverses en het aandragen van verbeteringen in managementprocessen gericht op het voorkomen van herhaalde controverses. Wanneer een onderneming schade heeft veroorzaakt aan samenleving of milieu zal Aegon AM zich voor zover mogelijk inspannen om de onderneming nadrukkelijk op te roepen tot herstel- en verhaalmogelijkheden voor degene die schade hebben geleden. Het Pensioenfonds vindt het belangrijk dat bedrijven een constructieve dialoog voeren met belanghebbenden over de negatieve impact. Daartoe moeten ondernemingen beschikken over een klachtenbehandeling dat de betrokken belanghebbenden in staat stelt om rechtstreeks bij de onderneming terecht te kunnen en om buitengerechtelijke toegang te krijgen tot rechtsmiddelen wanneer negatieve impact plaatsgevonden. Verder wenst het Pensioenfonds openbare rapporten over de voortgang van de dialoog met belanghebbenden, omdat dergelijke rapporten aangeven in hoeverre een bedrijf open en ontvankelijk is voor de buitenwereld. Bedrijven die niet compliant zijn met UN Global Compact Principles worden uitgesloten wanneer deze binnen een jaar niet als compliant kunnen worden bestempeld.

In aanvulling hierop heeft het Pensioenfonds een aantal criteria vastgesteld op basis waarvan ondernemingen op voorhand worden uitgesloten van het beleggingsuniversum. Er wordt gekeken naar het type producten die bedrijven maken, maar ook de wijze waarop bedrijven opereren. Daarnaast gelden uitsluitingen voor staatsobligaties van landen en bedrijven afkomstig uit landen waarvoor sancties gelden of landen die slecht scoren ten aanzien mensenrechten en corruptie.

Governance

De coördinatie en aansturing van de ESG Due Diligence is belegd bij de werkgroep maatschappelijk verantwoord beleggen. Deze werkgroep bestaat uit minimaal één lid van de Beleggingscommissie en de beleidsmedewerker vermogensbeheer van het Bestuursbureau. De werkgroep komt minimaal drie keer per jaar bijeen voor evaluatie, monitoring en ontwikkeling van het MVB-beleid. De werkgroep wordt ondersteund door de fiduciair beheerder en een externe engagement serviceprovider. Aan deze partijen heeft het Pensioenfonds de uitvoering uitbesteed. Daarnaast kan voor specifieke onderdelen in het beleid gebruik worden gemaakt van gespecialiseerde derde partijen. Externe aanbieders van ESG-data, ISS en MSCI, zijn door onze fiduciair beheerder geselecteerd als dataleveranciers om de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheid van de beleggingen in kaart te brengen. Door te participeren in beleggingsfondsen maken we ook gebruik van het beleid inzake duurzaamheidsrisico's en -effecten van onze fiduciair beheerder: <https://www.aegonam.com/globalassets/aam/responsible-investment/documents/aegon-am-multi-management-responsible-investment-policy.pdf>

Engagementbeleid

Het Pensioenfonds ziet betrokkenheid, in dialoog zijn over ESG, als een krachtig instrument om geld in te zetten als bijdrage aan een duurzamere samenleving. Het Pensioenfonds wenst continue in gesprek te zijn met fondsmanagers en ondernemingen over voortgang van ESG-ontwikkelingen. Daarmee wil het bijdragen aan kennisdeling tussen ondernemingen onderling en daarmee aan de brede verduurzaming van de samenleving. Het uitvoeren van engagementactiviteiten is uitbesteed aan de fiduciair, externe vermogensbeheerders en Sustainalytics.

De fiduciair vermogensbeheerder voert engagement bij ondernemingen die afwijken van de UN GCP of OESO-richtlijnen in een eigen programma. Dit noemen we normatieve engagement. Daarbij worden objectieve doelen gesteld en wordt vooruitgang nauwlettend gemonitord.

De fiduciair vermogensbeheerder ziet toe op de externe managers en verwacht dat zij een dialoog voeren met ondernemingen in de portefeuille. Deze dialoog dient zich toe te spitsen op onderwerpen op het gebied van ESG die specifiek voor die ondernemingen relevant zijn. De waargenomen inspanningen ten aanzien van deze dialogen alsmede de rapportage hieromtrent wordt meegewogen bij de beoordeling van de externe managers.

Het Pensioenfonds kiest voor een extra engagement provider om de engagement activiteiten meer kracht bij te zetten en specifiek te kunnen richten op thema's en onderwerpen die het Pensioenfonds belangrijk acht. Het bestuur geeft hiermee verder invulling aan het instrument 'screening en dialoog'. Sustainalytics voert thematische engagement op de drie duurzame speerpunten van het Pensioenfonds, te weten Watermanagement, Technologische ontwikkeling in schone energie en Klimaatverandering. De engagementtrajecten die mede namens het Pensioenfonds door Sustainalytics worden uitgevoerd hebben een duur van drie jaar. Deze engagementtrajecten zijn thematisch van aard en het betreft niet altijd bedrijven waar het Pensioenfonds in is belegd. Wanneer partijen niet deelnemen aan deze engagementtrajecten betekent dit niet dat het Pensioenfonds direct uitsluiting overweegt.

De uitbestedingspartners leggen op kwartaalbasis verantwoording af over de lopende dialogen. Het Pensioenfonds is daarmee goed op de hoogte van de communicatie die namens het Pensioenfonds plaatsvindt met ondernemingen waarin het belegt. Over deze betrokkenheid wordt aan de deelnemers gecommuniceerd in het duurzaamheidsverslag en via de website is het active ownership report van Aegon AM beschikbaar gesteld.

Het monitoren van de engagementactiviteiten is belegd bij de werkgroep maatschappelijk verantwoord beleggen. Zij bespreken drie keer per jaar de engagement rapportages vanuit de fiduciair vermogensbeheerder en de engagement provider. Daarbij monitoren ze de voortgang van dialogen en treden in gesprek over eventuele vervolgstappen als dialogen op niks lijken uit te lopen. Over deze activiteiten wordt tweemaal per jaar verantwoording afgelegd in de beleggingscommissie van het Pensioenfonds. Deze activiteiten zijn door het bestuur gemandateerd aan de beleggingscommissie.

Stembeleid

Om invloed te kunnen uitoefenen op beleid bij ondernemingen maakt het Pensioenfonds gebruik van het stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen. Het Pensioenfonds ziet dit als een krachtig middel om de sturende kracht van het geld van de deelnemer in te zetten voor het maatschappelijk belang. Het stemmen is door het Pensioenfonds belegd bij de fiduciair vermogensbeheerder. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een gespecialiseerd stemadviesbureau, ISS. Met deze stemaanpak houden wij toezicht op beursvennootschappen waarin is belegd ten aanzien van materiële aangelegenheden, met nadruk op, maar niet beperkt tot, duurzaamheid het ondernemingsmodel van de vennootschap voor het creëren van langetermijnwaarde, de strategie van de vennootschap, prestaties en risico's en kansen, de kapitaalstructuur, maatschappelijke en ecologische effecten, corporate governance en corporate actions zoals fusies en overnames. Materiële aangelegenheden zijn aangelegenheden die waarschijnlijk een significant effect zullen hebben op het vermogen van de onderneming om langetermijnwaarde te creëren. Gezien het gewicht dat het Pensioenfonds hecht aan duurzaamheid hanteert het Pensioenfonds de ISS 'Sustainability Policy'. Dit stembeleid is erop gericht om ondernemingen aan te moedigen een strategie te ontwikkelen gericht op duurzaamheid en hierover transparant te rapporteren. In het geval van eventuele controversiële zaken kan het Pensioenfonds ervoor kiezen om zich aan te sluiten bij aandeelhouders resoluties. In incidentele gevallen kan het voorkomen dat er door de fiduciair vermogensbeheer afgeweken wordt van de ISS 'Sustainability Policy', het Pensioenfonds zal hierover direct worden geïnformeerd.

In onderstaande tabel is weergegeven welke indicatoren in aanmerking worden genomen in de verschillende onderdelen van het engagementbeleid:

Normatieve engagement	Thematische engagement	Stembeleid
- Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multi nationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) - Ondernemingen zonder een beleid voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen of zonder regelingen voor de afhandeling van klachten waarmee schendingen van die VN-beginselen of OESO-richtsnoeren kunnen worden aangepakt - Ondernemingen die blootstaan aan activiteiten en leveranciers met een significant risico op kinderarbeid, naar geografisch gebied of soort activiteit	- BKG-emissies - BKG-intensiteit ondernemingen - Koolstofvoetafdruk - Aandeel verbruik en opwekking niet-hernieuwbare energie - locaties in gebieden met grote waterstress zonder een beleid voor waterbeheer	- Beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie - Gemiddelde verhouding tussen aantal vrouwelijke en mannelijke leden in de raad van bestuur van ondernemingen waarin is belegd, uitgedrukt als percentage van alle leden in de raad van bestuur.

Rapportages

Transparantie is een belangrijk onderdeel voor het Pensioenfonds. Voortgang betreffende het due diligence proces wordt in het duurzaamheidsverslag gedeeld met de deelnemers. Niet voor alle lopende due diligence processen is het mogelijk om transparant te zijn, omdat dit mogelijk ten koste gaat van de goede dialoog die gevoerd wordt met het bedrijf. Middels het kwartaalverslag van het Pensioenfonds krijgt het Pensioenfonds inzicht in het aantal lopende engagement trajecten en de status uitgedrukt in mijlpalen.

Verwijzing naar internationale normen

Als ondertekenaar van het IMVB-convenant heeft het Pensioenfonds zich gecommitteerd aan de OESO-richtlijnen voor verantwoord ondernemen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGP's). Op basis van deze richtlijnen heeft het Pensioenfonds een ESG-due diligence proces ingericht zoals hierboven beschreven. De fiduciair handelt namens het Pensioenfonds in overeenstemming met normen van de UNGP's en OESO-richtlijnen om het gedrag van bedrijven te beoordelen en om de bedrijven te bewegen de negatieve impact te voorkomen of beperken. De UN Global Compact- en OESO-richtlijnen schetsen minimale gedragsnormen die als basis dienen voor het due diligence proces.

Staatsobligaties van landen die op basis van universeel erkende veroordelingen betrokken blijken te zijn bij het systematisch schenden van mensenrechten of vallen onder een wapenembargo van de VN/EU/VS worden uitgesloten. Daarnaast worden landen uitgesloten waarvoor een presumption of denial van de Nederlandse overheid geldt.

Externe aanbieders van ESG-data, ISS en MSCI, zijn door onze fiduciair beheerder geselecteerd als dataleveranciers om de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheid van de beleggingen in kaart te brengen. Voor bepaalde soorten effecten of activaklassen kunnen beperkte of geen PAI-gegevens beschikbaar zijn. Voor dit deel van de portefeuille (op dit moment ca. 15%) geldt dat we afhankelijk van de data-beschikbaarheid PAI's op een 'best effort' basis meewegen. De kwaliteit van de data wordt bewaakt en gewaarborgd door de externe leverancier die is gekozen om de gegevens te verstrekken. De kwaliteit van de gegevens wordt beoordeeld en gehandhaafd aan de hand van verschillende, door de leverancier vastgestelde criteria. Deze processen zijn eigendom van de leverancier en onze fiduciair beheerder heeft hun rapporten over gegevenskwaliteit en -borging beoordeeld. De externe leveranciers garanderen dat alle

commercieel redelijke stappen worden ondernomen om de naleving van een kwaliteitskader te waarborgen. Bij vaststelling van dataproblemen, gegevenson nauwkeurigheden of technische/toepassingsfouten moet de fout worden onderzocht en opgelost volgens het kader voor incidentenbeheer van de leverancier.

Voor de klimaatstrategie wordt gebruik gemaakt van voorschriften van PCAF, onderschrijven van de doelstellingen uit het klimaatakkoord van Parijs en maken we voor de monitoring gebruik van voorschriften vanuit de Technical Expert Group van de Europese Unie. Ook wordt er in het kader van de ALM-studie en de Eigen Risico Beoordeling een door de fiduciair beheerder opgesteld en periodiek geupdate klimaatscenario doorgerekend. Hierbij maken we gebruik van inzichten van het The Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) en The Network of Central Banks and Supervisors for Greening the Financial System NGFS.

Historische vergelijking

Over het algemeen zijn de effecten vergelijkbaar met de voorgaande referentieperioden. In lijn met de doelstelling van het Pensioenfonds zijn de broeikasgasemissies en de koolstofvoetafdruk gedaald.

Disclaimer

External ESG data providers have been selected as data sources for this statement on Principal Adverse Impacts. For certain adverse sustainability indicators, a limited amount of data is available or is not available at all (e.g. for ABS instruments). The proportion of estimated versus reported data will vary per each underlying data point needed for the calculation for that ESG metric. For certain metrics, external ESG data providers make available further information on the underlying data, indicating the source of the data: estimation based on a proprietary model or issuer disclosures. Additionally, data obtained from public sources may also be estimated to some extent. The information provided herein is based in part on information from third-party sources that has not been independently verified by Aegon Asset Management. Aegon Asset Management has reviewed their reports concerning data quality and assurance. The external providers provide assurance that all commercially reasonable steps are undertaken to guarantee adherence to a quality framework. Aegon Asset Management believes the document is accurate at the time of writing but it is subject to change without notice. Data attributed to a third party ("3rd Party Data") is proprietary to that third party and/or other suppliers (the "Data Owner") and is used by Aegon Asset Management under license. 3rd Party Data: (i) may not be copied or distributed; and (ii) is not warranted to be accurate, complete or timely. None of the Data Owner, Aegon Asset Management or any other person connected to, or from whom Aegon Asset Management sources, 3rd Party Data is liable for any losses or liabilities arising from use of 3rd Party Data.

Website disclosure vereisten voor artikel 8

De pensioenregeling van Stichting Pensioenfonds KPN promoot ecologische of sociale kenmerken, maar heeft niet duurzame beleggingen tot belangrijkste doel (artikel 8). Dit brengt verschillende vereisten met zich mee, waaronder een publicatieplicht op website.

Langs onderstaande onderdelen legt het pensioenfonds uit hoe het daar invulling aan geeft.

- (a) "Samenvatting";
- (b) "Geen duurzame beleggingsdoelstelling";
- (c) "Milieu- of sociale kenmerken van het financiële product";
- (d) "Beleggingsstrategie";
- (e) "Aandeel van de beleggingen";
- (f) "Monitoring van ecologische- of sociale kenmerken";
- (g) "Methoden
- (h) "Gegevensbronnen en verwerking";
- (i) "Beperkingen van methodologieën en gegevens";
- (j) "Zorgvuldigheidseisen";
- (k) "Beleid inzake betrokkenheid";
- (l) wanneer een index is aangewezen als referentiebenchmark om de milieu- of sociale kenmerken te bereiken die door het financiële product worden bevorderd: "Aangewezen referentiebenchmark".

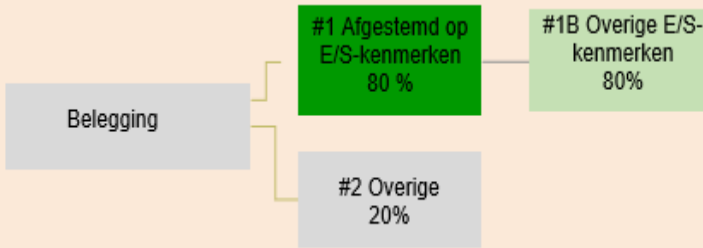
Vereiste	<u>Inhoud</u>
Samenvatting	Het pensioenproduct van Stichting Pensioenfonds KPN volgt het duurzaam beleggingsbeleid van het pensioenfonds. We vinden dat we een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben in de manier waarop we beleggen. We achten het van groot belang dat bij de beleggingsbeslissingen in de beleggingsportefeuille rekening wordt gehouden met ESG: het milieu (Environment), sociale factoren (Social) en met maatstaven voor goed ondernemingsbestuur (Governance), We gebruiken onze invloed door een dialoog aan te gaan en via ons stemgedrag op aandeelhoudersvergaderingen. Via ons uitsluitingenbeleid mitigeren we risico's en sluiten we ondernemingen die handelen in strijd met onze ethische normen uit. Het beleid maatschappelijk verantwoord beleggen staat beschreven op onze website en de uitvoering hiervan is grotendeels uitbesteed aan de fiduciair vermogensbeheerder/de beheerder van de multi-manager (MM) beleggingsfondsen waarin we participeren en de externe engagement provider. In het duurzaamheidsbeleid beschrijven we hoe de volgende milieu- en sociale kenmerken worden bevorderd in ons beleid: klimaat(risico), watermanagement, mensenrechten, goede gezondheid en welzijn. Wij vermijden actief beleggingen in bedrijven waarvan is vastgesteld dat ze een aanzienlijk ongunstig effect hebben op duurzaamheidsfactoren zoals, maar niet beperkt tot klimaatverandering, mensenrechten, biodiversiteit, goede gezondheid en welzijn. Het gebruik van ESG-data is uitbesteed aan de fiduciair beheerder. Hierbij maken we gebruik van hun controle framework.

	Er is geen referentiebenchmark aangewezen om de milieu- of sociale kenmerken te bereiken die door het financiële product in zijn geheel worden bevorderd.
Geen duurzame beleggingsdoelstelling	Het product promoot Ecologische en/of Sociale kenmerken, maar zal geen duurzame beleggingen doen
Als er duurzame beleggingen worden gedaan:	
Wordt in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?	De beheerder van de MM beleggingsfondsen waarin we participeren houdt rekening met de belangrijkste negatieve effecten (PAIs) in de zin van Artikel 4 van de SFDR waar zinvol en waarvoor gegevens beschikbaar zijn. Daarnaast worden via de MM beleggingsfondsen de externe vermogensbeheerders van de relevante belegging strategieën ook contractueel verplicht dit op deze wijze te doen. Het is echter mogelijk dat PAI's niet belangrijker zijn dan andere factoren in het beleggingsselectieproces, zodat PAI's niet doorslaggevend zijn bij de beslissing om een bepaalde belegging al dan niet in de portefeuille op te nemen. In lijn met het in aanmerking nemen van de PAI-indicatoren, worden bepaalde uitgevende instellingen uitgesloten op basis van hun activiteiten en de daarmee samenhangende negatieve effecten. Deze uitsluitingscriteria zijn opgenomen in het beleidsdocument maatschappelijk verantwoord beleggen. Raadpleeg appendix E van de AIM Sustainability Risk and Impacts Policy for MM Funds voor een overzicht van de PAI's. Voor bepaalde soorten effecten of activaklassen kunnen beperkte of geen PAI-gegevens beschikbaar zijn. Voor dit deel van de portefeuille (op dit moment ca. 20%) geldt dat we afhankelijk van de data-beschikbaarheid PAI's op een 'best effort' basis meewegen.
Of de duurzame investering in overeenstemming is met diverse internationale richtlijnen	Het Pensioenfonds streeft ernaar dat alle ondernemingen waarin belegd wordt voldoen aan de Global Compact Principles, zoals samengesteld door de UN (UN GCP), en de OESO-richtlijnen. Dit zijn principes op het gebied van mensenrechten, milieu, arbeidsomstandigheden en anticorruptie. De UN GCP zijn te vinden op de website van de UN Global Compact ¹ . De OESO-richtlijnen bieden handvatten voor bedrijven om met kwesties om te gaan zoals ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie. Hiermee vormen de OESO-richtlijnen het uitgangspunt voor het Nederlandse internationaal MVO-beleid ² . Met een aantal van de ondernemingen die onvoldoende scoren, vindt jaarlijks een dialoog plaats. Dit wordt ook wel engagement genoemd. Het doel hiervan is de ondernemingen te wijzen op hun tekortkomingen en een toelichting te vragen op het gevoerde beleid en het toekomstig beleid
Welke ecologische en/of sociale kenmerken promoot dit financiële product?	In het duurzaamheidsbeleid beschrijven we hoe de volgende milieu- en sociale kenmerken worden bevorderd in ons beleid: klimaat(risico), watermanagement, mensenrechten, goede gezondheid en welzijn. Wij vermijden actief beleggingen in bedrijven waarvan is vastgesteld dat ze een aanzienlijk ongunstig effect hebben op duurzaamheidsfactoren zoals, maar niet beperkt tot klimaatverandering, mensenrechten, biodiversiteit, goede gezondheid en welzijn.

¹ <https://www.unglobalcompact.org/what-isgc/mission/principles>

² <https://www.oesorichtlijnen.nl/oeso-richtlijnen/algemene-informatie-oeso-richtlijnen>

Welke beleggingsstrategie hanteert dit financiële product?	We beleggen in aandelen, obligaties, vastgoed en derivaten. De beleggingsstrategie is erop gericht om de doelstellingen van het pensioenfonds te behalen. Voor het vaststellen van de beleggingsstrategie vormen de missie, doelstellingen en de investment beliefs het uitgangspunt. Met behulp van Asset Liability Management (ALM) - analyses worden de kaders van het beleggingsbeleid voor de lange termijn vastgesteld. In het beleggingsplan wordt het beleggingsbeleid in meer detail uitgewerkt en ligt de focus op de kortere tot middellange termijn. In dit plan staat in welke categorieën het bestuur wil beleggen. En hoeveel er in elke categorie belegd mag worden. De milieu- en sociale criteria zijn onderdeel van de beleggingsstrategie zoals hierboven beschreven onder “Welke ecologische en/of sociale kenmerken promoot dit financiële product?” Meer informatie over ons beleggingsbeleid vindt u in onze: verklaring beleggingsbeginselen, beleggingsplan. Door te participeren in MM beleggingsfondsen maken we ook gebruik van het beleid inzake duurzaamheidsrisico's en -effecten van onze fiduciair beheerder. Dit wordt beschreven in de AIM Sustainability Risk and Impacts Policy for MM Funds.
Wat is het beoordelingsbeleid voor praktijken op het gebied van goed bestuur van de ondernemingen waarin is belegd?	De beheerder van de MM beleggingsfondsen is verplicht om bedrijven in de portefeuille te beoordelen op goed ondernemingsbestuur (governance). We vinden dat bedrijven waarin we beleggen hun bedrijfsactiviteiten uit dienen te voeren in overeenstemming met de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen, de UN Guiding Principles (UNGPs) on Business and Human Rights en de UN Global Compact-principles. Om mogelijke schendingen van deze normen te identificeren, worden de beleggingen in de portefeuille periodiek gescreend met behulp van extern gespecialiseerd onderzoek, zoals controverses, die wijzen op feitelijke of potentiële schendingen van internationale normen en standaarden. Raadpleeg de AIM Sustainability Risk and Impacts Policy for MM Funds voor meer informatie over dit proces. De externe engagement provider beoordeelt bedrijven ook op ondernemingsbestuur (governance), in overeenstemming met de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Global Compact-principles. Zij gaan de dialoog aan met bedrijven die op ernstige en systematische wijze internationale normen schenden. Het doel van de dialoog is niet alleen om het incident op te lossen, maar ook om de toekomstige ESG-prestaties en het risicobeheer van het bedrijf te verbeteren om ervoor te zorgen dat incidenten zich niet meer voordoen.
Welke activa-allocatie is er voor dit financiële product gepland?³	We hebben onze fiduciair beheerder gemandateerd om de portefeuille te beleggen in beleggingen die de milieu- en/of sociale kenmerken in ogenschouw nemen op een wijze zoals hierboven beschreven en in het beleidsdocument maatschappelijk verantwoord beleggen. Een deel van de portefeuille kan in het belang van onze stakeholders worden belegd in financiële instrumenten voor efficiënt portefeuille beheer, bijvoorbeeld liquide middelen en derivaten die niet specifiek zijn afgestemd op de milieu- en/of sociale kenmerken zoals beschreven onder “Welke ecologische en/of sociale kenmerken promoot dit financiële product?”

	 <pre> graph LR A[Belegging] --> B[#1 Afgestemd op E/S-kenmerken 80 %] A --> C[#2 Overige 20%] B --> D[#1B Overige E/S-kenmerken 80%] </pre> #1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het gebruikte financiële product om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot. #2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging kwalificeren. De categorie #1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat: - Subcategorie #1B Overige E/S-kenmerken omvat beleggingen die zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken die niet als duurzame belegging kwalificeren.
Monitoring van milieu- of sociale kenmerken	Beleggingen moeten passen bij het beleggingsbeleid, de beleggingsbeginselen en het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid. De uitsluitingscriteria in het beleggingsbeleid zijn bindende elementen voor het pensioenproduct om te voldoen aan de alle ecologische en sociale kenmerken die dit financiële product promoot. De beheerder van de MM beleggingsfondsen mag niet beleggen in uitgevende instanties die op onze uitsluitingenlijst staan. De milieu- en sociale criteria zijn onderdeel van de beleggingsstrategie zoals hierboven beschreven onder “Welke ecologische en/of sociale kenmerken promoot dit financiële product?” Meer informatie over ons beleggingsbeleid vindt u in onze: verklaring beleggingsbeginselen, beleggingsplan. Door te participeren in MM beleggingsfondsen maken we ook gebruik van het beleid inzake duurzaamheidsrisico's en -effecten van onze fiduciair beheerder. Dit wordt beschreven in de AIM Sustainability Risk and Impacts Policy for MM Funds. In het kader van ons beleid voert de fiduciair beheerder jaarlijks een screening uit van het breedste beleggingsuniversum en waarbij voor de identificatie gebruik wordt gemaakt van het breedst beschikbare dekkingsuniversum van onze gespecialiseerde ESG-dataproviders. De aan de hand van onze uitsluitingscriteria geïdentificeerde uitgevende instellingen worden toegevoegd aan de uitsluitingslijst. De uitsluitingslijst is geïntegreerd in de processen voor de beheersing van het portefeuillerisico, waarbij vooraf en dagelijks achteraf wordt gecontroleerd of de externe vermogensbeheerder niet belegt in uitgevende instellingen die op onze uitsluitingenlijst staan.
Methodologieën voor ecologische - of sociale kenmerken.	We sluiten bedrijven en landen uit die zijn geïdentificeerd volgens onze uitsluitingscriteria. Daarnaast voert onze externe engagementprovider en fiduciair manager mede namens ons een dialoog op de door ons vastgestelde thema's en criteria. Deze thema's en criteria zijn opgenomen in het beleidsdocument maatschappelijk verantwoord beleggen, waarbij voor de identificatie gebruik

	wordt gemaakt van het breedst beschikbare dekkinguniversum van onze gespecialiseerde ESG-dataproviders. De geïdentificeerde bedrijven en landen worden vermeld in de uitsluitingslijst die is opgenomen in hoofdstuk 9 van het beleidsdocument en welke jaarlijks wordt bijgewerkt. De belangrijkste duurzaamheidsindicatoren om de ESG-kenmerken te meten die we met ons beleid bevorderen is de omvang van de beleggingen in bedrijven waarvan is vastgesteld dat ze betrokken zijn bij criteria die voor ons aanleiding zijn om een dialoog te voeren voor verandering of uit te sluiten van ons beleggingsuniversum.
Welke data worden gebruikt om elk van de door het financiële product bevorderde ecologische- of sociale kenmerken te bereiken?	Externe aanbieders van ESG-data, Sustainalytics en MSCI, zijn door onze fiduciair beheerder geselecteerd als dataleveranciers om uitsluitingslijsten op te stellen voor het bereiken van elk van de ecologische- of sociale kenmerken die door het financiële product worden bevorderd, wanneer dat product op uitsluiting is gebaseerd.
Welke maatregelen worden genomen om de kwaliteit van de data te waarborgen?	De kwaliteit van de data wordt bewaakt en gewaarborgd door de externe leverancier die is gekozen om de gegevens te verstrekken. De kwaliteit van de gegevens wordt beoordeeld en gehandhaafd aan de hand van verschillende, door de leverancier vastgestelde criteria. Deze processen zijn eigendom van de leverancier en onze fiduciair beheerder heeft hun rapporten over gegevenskwaliteit en -borging beoordeeld. De externe leveranciers garanderen dat alle commercieel redelijke stappen worden ondernomen om de naleving van een kwaliteitskader te waarborgen. Bij vaststelling van dataproblemen, gegevenson nauwkeurigheden of technische/toepassingsfouten moet de fout worden onderzocht en opgelost volgens het kader voor incidentenbeheer van de leverancier.
Hoe wordt data verwerkt?	Onze fiduciair beheerder ontvangt momenteel externe ESG-data via twee leveringskanalen: via toepassingen van derden (Blackrock Aladdin, Bloomberg) en via het eigen dataportaal van de externe leveranciers. De toegangsrechten tot systemen van derden zijn beperkt in overeenstemming met de desbetreffende contractuele overeenkomsten. Gegevens die rechtstreeks worden gedownload van het eigen dataportaal van de verkoper worden opgeslagen op interne locaties met beperkte toegangsrechten. Gegevens in Aladdin worden verwerkt door toepassing van een emittent-transversale logica. Deze werkt door elk effect in positie te nemen en het om te zetten naar de uitgevende instelling die het gebruikt voor ESG-gegevensovererving volgens de gedefinieerde rollup voor activaresolutie. Zodra die uitgevende instelling is gedefinieerd, controleert het systeem of die uitgevende instelling dekking heeft voor de gevraagde maatregel. Voor strategieën op basis van uitsluitingscriteria worden beoordelingen uitgevoerd op basis van Sustainalytics- en MSCI-gegevens die rechtstreeks uit de systemen van de leveranciers worden gehaald. Wij verwerken deze gegevens door onze eigen uitsluitingscriteria toe te passen op de ruwe gegevens, in overeenstemming met het toepasselijke beleid inzake duurzaamheidsrisico's en -effecten.
Welk gedeelte van de data wordt geschat?	De verhouding geschatte versus gerapporteerde data varieert per onderliggend gegevenspunt dat nodig is voor de berekening van dat ESG-kenmerk. Voor

	bepaalde maatstaven stellen externe aanbieders van ESG-data nadere informatie beschikbaar over de onderliggende gegevens, met vermelding van de bron van de gegevens: schatting op basis van een eigen model of openbaarmaking door de uitgevende instelling. Ook gegevens uit openbare bronnen kunnen tot op zekere hoogte worden geschat.
Zijn er beperkingen aan de gebruikte methoden en data?	Wanneer gegevens worden gerapporteerd door uitgevende instellingen zoals ondernemingen, hangen de beperkingen van de gegevens samen met de beschikbaarheid van door die uitgevende instellingen gerapporteerde gegevens en met de dekking van uitgevende instellingen door externe ESG-gegevensleveranciers. Wanneer gegevens worden geschat, zijn de beperkingen afhankelijk de nauwkeurigheid van de eigen schattingsmethoden van externe ESG-dataleveranciers.
Hoe hebben dergelijke beperkingen geen invloed op het bereiken van de gepromote ESG-kenmerken?	Onze fiduciair beheerder maakt altijd gebruik van ten minste twee aanbieders van ESG-data en gebruikt meerdere datavariabelen uit hun datasets voor fondsen die ESG-kenmerken bevorderen. Hierdoor kan onze fiduciair beheerder verschillende bronnen met elkaar vergelijken om voldoende zekerheid te hebben dat de gepromote ESG-kenmerken redelijkerwijs kunnen worden bereikt. De gebruikte gegevens zijn specifiek voor elke beleggingscategorie.
Welke due diligence wordt uitgevoerd op de activa van het financiële product, en welke interne en externe controles op die due diligence zijn er?	Als ondertekenaar van het IMVB-convenant heeft het Pensioenfonds zich gecommitteerd aan de OESO-richtlijnen voor verantwoord ondernemen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGP's). Op basis van deze richtlijnen heeft het Pensioenfonds een ESG-due diligence proces ingericht om gepaste zorgvuldigheid toe te passen op de beleggingen en streeft het Pensioenfonds naar het toepassen van herstel en verhaal wanneer beleggingen een negatieve impact hebben veroorzaakt of aan hebben bijgedragen. Met het ESG-due diligence proces streeft het Pensioenfonds in drie stappen naar het reduceren van deze negatieve impact van de beleggingen. Jaarlijks wordt de beleggingsportefeuille van het Pensioenfonds gescreend op controverses met de UNGP's en OESO-richtlijnen. Dit betreffen controverses met een hoge tot ernstige mate van negatieve impact op samenleving en milieu, of die ontstaan door problemen van structurele aard. Hierbij worden ook controverses in de toeleveringsketen meegenomen. De gehanteerde uitgangspunten sluiten aan bij die van het IMVB-convenant voor de pensioensector. Aegon AM voert namens het Pensioenfonds de dialoog met de betreffende bedrijven. Aegon AM handelt namens het Pensioenfonds in overeenstemming met normen van de UNGP's en OESO-richtlijnen om het gedrag van bedrijven te beoordelen en om de bedrijven te bewegen de negatieve impact te voorkomen of beperken. De UN Global Compact- en OESO-richtlijnen schetsen minimale gedragsnormen die als basis dienen voor het due diligence proces. Het gewenste resultaat is het identificeren van controverses, vervolgens inspanningen leveren voor eliminatie en herstel van controverses en het aandragen van verbeteringen in managementprocessen gericht op het voorkomen van herhaalde controverses. Wanneer een onderneming schade heeft veroorzaakt aan samenleving of milieu zal Aegon AM zich voor zover mogelijk inspannen om de onderneming nadrukkelijk op te roepen tot herstel- en verhaalmogelijkheden voor degene die schade hebben geleden. Het Pensioenfonds vindt het belangrijk dat bedrijven een constructieve dialoog voeren met belanghebbenden over de

	negatieve impact. Daartoe moeten ondernemingen beschikken over een klachtenbehandeling dat de betrokken belanghebbenden in staat stelt om rechtstreeks bij de onderneming terecht te kunnen en om buitengerechterlijke toegang te krijgen tot rechtsmiddelen wanneer negatieve impact plaatsgevonden. Verder wenst het Pensioenfonds openbare rapporten over de voortgang van de dialoog met belanghebbenden, omdat dergelijke rapporten aangeven in hoeverre een bedrijf open en ontvankelijk is voor de buitenwereld. Bedrijven die niet compliant zijn met UN Global Compact Principles worden uitgesloten wanneer deze binnen een jaar niet als compliant kunnen worden bestempeld. Transparantie is een belangrijk onderdeel voor het Pensioenfonds. Voortgang betreffende het due diligence proces wordt in het duurzaamheidsverslag gedeeld met de deelnemers. Niet voor alle lopende due diligence processen is het mogelijk om transparant te zijn, omdat dit mogelijk ten koste gaat van de goede dialoog die gevoerd wordt met het bedrijf. Middels het kwartaalverslag van het Pensioenfonds krijgt het Pensioenfonds inzicht in het aantal lopende engagement trajecten en de status uitgedrukt in mijlpalen. De coördinatie en aansturing van de ESG Due Diligence is belegd bij de werkgroep maatschappelijk verantwoord beleggen. Deze werkgroep bestaat uit minimaal één lid van de Beleggingscommissie en de beleidsmedewerker vermogensbeheer van het Bestuursbureau. De werkgroep komt minimaal drie keer per jaar bijeen voor evaluatie, monitoring en ontwikkeling van het MVB-beleid. De werkgroep wordt ondersteund door de fiduciair beheerder en een externe engagement serviceprovider. Aan deze partijen heeft het Pensioenfonds de uitvoering uitbesteed. Daarnaast kan voor specifieke onderdelen in het beleid gebruik worden gemaakt van gespecialiseerde derde partijen.
Welk engagementsbeleid wordt gevoerd?	Het Pensioenfonds ziet betrokkenheid, in dialoog zijn over ESG, als een krachtig instrument om geld in te zetten als bijdrage aan een duurzamere samenleving. Het Pensioenfonds wenst continue in gesprek te zijn met fondsmanagers en ondernemingen over voortgang van ESG-ontwikkelingen. Daarmee wil het bijdragen aan kennisdeling tussen ondernemingen onderling en daarmee aan de brede verduurzaming van de samenleving. Het uitvoeren van engagementactiviteiten is uitbesteed aan de fiduciair vermogensbeheerder en de externe engagement provider. De fiduciair vermogensbeheerder ziet toe op de externe managers en verwacht dat zij een dialoog voeren met ondernemingen in de portefeuille. Deze dialoog dient zich toe te spitsen op onderwerpen op het gebied van ESG die specifiek voor die ondernemingen relevant zijn. De waargenomen inspanningen ten aanzien van deze dialogen alsmede de rapportage hieromtrent wordt meegewogen bij de beoordeling van de externe managers. De fiduciair vermogensbeheerder verzorgt voert engagement bij ondernemingen die afwijken van de UN GCP of OESO-richtlijnen in een eigen programma. Daarbij worden objectieve doelen gesteld en wordt vooruitgang nauwlettend gemonitord. Het Pensioenfonds kiest voor een extra engagement provider om de engagement activiteiten meer kracht bij te zetten en specifieker te kunnen richten op thema's en onderwerpen die het Pensioenfonds belangrijk acht. Het

	bestuur geeft hiermee verder invulling aan het instrument 'screening en dialoog'. Sustainalytics voert thematische engagement op de drie duurzame speerpunten van het Pensioenfonds, te weten Watermanagement, Technologische ontwikkeling in schone energie en Klimaatverandering. De engagementtrajecten die mede namens het Pensioenfonds door de externe engagementprovider worden uitgevoerd hebben een duur van drie jaar. Deze engagementtrajecten zijn thematisch van aard en het betreft niet altijd bedrijven waar het Pensioenfonds in is belegd. Wanneer partijen niet deelnemen aan deze engagementtrajecten betekent dit niet dat het Pensioenfonds direct uitsluiting overweegt. Daarnaast voert de externe engagement provider mede uit naam van het Pensioenfonds ook een Global Standard Engagement. De externe engagement provider gaat de dialoog aan met bedrijven die op ernstige en systematische wijze internationale normen schenden, zoals de UN Global Compact Principles en de OESO-richtlijnen voor multinationals. Het doel van de opdracht is niet alleen om het incident op te lossen, maar ook om de toekomstige ESG-prestaties en het risicobeheer van het bedrijf te verbeteren om ervoor te zorgen dat incidenten zich niet meer voordoen. De uitbestedingspartners leggen op kwartaalbasis verantwoording af over de lopende dialogen. Het Pensioenfonds is daarmee goed op de hoogte van de communicatie die namens het Pensioenfonds plaatsvindt met ondernemingen waarin het belegt. Over deze betrokkenheid wordt aan de deelnemers gecommuniceerd in het duurzaamheidsverslag en via de website is het active ownership report van Aegon AM beschikbaar gesteld. Het monitoren van de engagementactiviteiten is belegd bij de werkgroep maatschappelijk verantwoord beleggen. Zij bespreken drie keer per jaar de engagement rapportages vanuit de fiduciair vermogensbeheerder en de engagement provider. Daarbij monitoren ze de voortgang van dialogen en treden in gesprek over eventuele vervolgstappen als dialogen op niks lijken uit te lopen. Over deze activiteiten wordt tweemaal per jaar verantwoording afgelegd in de beleggingscommissie van het Pensioenfonds. Deze activiteiten zijn door het bestuur gemandateerd aan de beleggingscommissie.
--	--

Model voor de precontractuele informatieverstopping voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een milieudoelstelling of een sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan milieu- of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852, waarbij een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten** is vastgesteld. In de verordening is geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten vastgesteld. Duurzame beleggingen met een milieudoelstelling kunnen al dan niet in overeenstemming zijn met de taxonomie.

Stichting Pensioenfonds KPN

Identificatiecode voor juridische entiteiten: 02063809

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

☒ ☐ Ja

☒ ☐ Nee

☐ Er zal een minimumaandeel **duurzame beleggingen met een milieudoelstelling** worden gedaan: ____%

☐ in economische activiteiten die als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie

☐ in economische activiteiten die niet als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie

☐ Er zal een minimumaandeel **duurzame beleggingen met een sociale doelstelling** worden gedaan: ____%

☐ Het **product promoot ecologische/sociale (E/S) kenmerken**, en hoewel het geen duurzame beleggingen als doelstelling heeft, zal het een minimumaandeel duurzame beleggingen van ____% behelzen

☐ met een milieudoelstelling in economische activiteiten die als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie

☐ met een milieudoelstelling in economische activiteiten die niet als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie

☐ met een sociale doelstelling

☒ Het product promoot E/S-kenmerken, maar zal geen duurzame beleggingen doen

Welke ecologische en/of sociale kenmerken promoot dit financiële product?

Het pensioenproduct van Stichting Pensioenfonds KPN volgt het duurzaam beleggingsbeleid van het pensioenfonds. We vinden dat we een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben in de manier waarop we beleggen. We achten het van groot belang dat bij de beleggingsbeslissingen in de beleggingsportefeuille rekening wordt gehouden met ESG: het milieu (Environment), sociale factoren (Social) en met maatstaven voor goed ondernemingsbestuur (Governance),

We gebruiken onze invloed door een dialoog aan te gaan en via ons stemgedrag op aandeelhoudersvergaderingen. Via ons uitsluitingenbeleid mitigeren we risico's en sluiten we ondernemingen die handelen in strijd met onze ethische normen uit.

Het [beleid maatschappelijk verantwoord beleggen](#) staat beschreven op onze website en de uitvoering hiervan is grotendeels uitbesteed aan de fiduciair vermogensbeheerder/de

beheerder van de multi-manager (MM) beleggingsfondsen waarin we participeren en de externe engagement provider.

In het duurzaamheidsbeleid beschrijven we hoe de volgende milieu- en sociale kenmerken worden bevorderd in ons beleid: klimaat(risico), watermanagement, mensenrechten, goede gezondheid en welzijn. Wij vermijden actief beleggingen in bedrijven waarvan is vastgesteld dat ze een aanzienlijk ongunstig effect hebben op duurzaamheidsfactoren zoals, maar niet beperkt tot klimaatverandering, mensenrechten, biodiversiteit, goede gezondheid en welzijn.

Er is geen referentiebenchmark aangewezen om de milieu- of sociale kenmerken te bereiken die door het financiële product in zijn geheel worden bevorderd.

● ***Met welke duurzaamheidsindicatoren wordt de verwezenlijking van elk van de door dit financiële product gepromote ecologische of sociale kenmerken gemeten?***

We sluiten bedrijven en landen uit die zijn geïdentificeerd volgens onze uitsluitingscriteria. Daarnaast voert onze externe engagementprovider en fiduciair manager mede namens ons een dialoog op de door ons vastgestelde thema's en criteria.

Deze thema's en criteria zijn opgenomen in het [beleidsdocument maatschappelijk verantwoord beleggen](#), waarbij voor de identificatie gebruik wordt gemaakt van het breedst beschikbare dekkingsuniversum van onze gespecialiseerde ESG-dataproviders. De geïdentificeerde bedrijven en landen worden vermeld in de uitsluitingslijst die is opgenomen in het beleidsdocument en welke jaarlijks wordt bijgewerkt.

De belangrijkste duurzaamheidsindicatoren om de ESG-kenmerken te meten die we met ons beleid bevorderen is de omvang van de beleggingen in bedrijven waarvan is vastgesteld dat ze betrokken zijn bij criteria die voor ons aanleiding zijn om een dialoog te voeren voor verandering of uit te sluiten van ons beleggingsuniversum.

● ***Wat zijn de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk beoogt te doen en hoe draagt de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?***

N.v.t.

● ***Hoe doen de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk beoogt te doen geen ernstige afbreuk aan ecologische of sociale duurzame beleggingsdoelstellingen?***

N.v.t.

— — *Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?*

N.v.t.

— — *Hoe zijn de duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:*

N.v.t.

Duurzaamheidsindicatoren
meten hoe de ecologische
of sociale kenmerken die
het financiële product
promoot worden
verwezenlijkt.

In de EU-taxonomie is het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” vastgesteld, dat inhoudt dat op taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie en dat vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen ook geen ernstige afbreuk doen aan milieu- of sociale doelstellingen.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Wordt in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De beheerder van de MM beleggingsfondsen waarin we participeren houdt rekening met de belangrijkste negatieve effecten (PAIs) in de zin van Artikel 4 van de SFDR waar zinvol en waarvoor gegevens beschikbaar zijn. Daarnaast worden via de MM beleggingsfondsen de externe vermogensbeheerders van de relevante beleggingsstrategieën ook contractueel verplicht dit op deze wijze te doen.

Het is echter mogelijk dat PAI's niet belangrijker zijn dan andere factoren in het beleggingsselectieproces, zodat PAI's niet doorslaggevend zijn bij de beslissing om een bepaalde belegging al dan niet in de portefeuille op te nemen.

In lijn met het in aanmerking nemen van de PAI-indicatoren, worden bepaalde uitgevende instellingen uitgesloten op basis van hun activiteiten en de daarmee samenhangende negatieve effecten. Deze uitsluitingscriteria zijn opgenomen in [het beleidsdocument maatschappelijk verantwoord beleggen](#).

Raadpleeg appendix E van de [AIM Sustainability Risk and Impacts Policy for MM Funds](#) voor een overzicht van de PAI's. Voor bepaalde soorten effecten of activaklassen kunnen beperkte of geen PAI-gegevens beschikbaar zijn. Voor dit deel van de portefeuille (op dit moment ca. 20%) geldt dat we afhankelijk van de data-beschikbaarheid PAI's op een 'best effort' basis meewegen.

Welke beleggingsstrategie hanteert dit financiële product?

We beleggen in aandelen, obligaties, vastgoed en derivaten. De beleggingsstrategie is erop gericht om de doelstellingen van het pensioenfonds te behalen. Voor het vaststellen van de beleggingsstrategie vormen de missie, doelstellingen en de investment beliefs het uitgangspunt. Met behulp van Asset Liability Management (ALM) - analyses worden de kaders van het beleggingsbeleid voor de lange termijn vastgesteld. In het beleggingsplan wordt het beleggingsbeleid in meer detail uitgewerkt en ligt de focus op de kortere tot middellange termijn. In dit plan staat in welke categorieën het bestuur wil beleggen. En hoeveel er in elke categorie belegd mag worden.

De milieu- en sociale criteria zijn onderdeel van de beleggingsstrategie zoals hierboven beschreven onder “Welke ecologische en/of sociale kenmerken promoot dit financiële product?” Meer informatie over ons beleggingsbeleid vindt u in onze: [verklaring beleggingsbeginselen](#), [beleggingsplan](#). Door te participeren in MM beleggingsfondsen

De beleggingsstrategie stuurt beleggingsbeslissingen op basis van factoren als beleggingsdoelstellingen en risicotolerantie.

maken we ook gebruik van het beleid inzake duurzaamheidsrisico's en -effecten van onze fiduciair beheerder. Dit wordt beschreven in de [AIM Sustainability Risk and Impacts Policy for MM Funds](#).

In het kader van ons beleid voert de fiduciair beheerder jaarlijks een screening uit van het breedste beleggingsuniversum en waarbij voor de identificatie gebruik wordt gemaakt van het breedst beschikbare dekkingsuniversum van onze gespecialiseerde ESG-dataproviders. De aan de hand van onze uitsluitingscriteria geïdentificeerde uitgevende instellingen worden toegevoegd aan de uitsluitingslijst. De uitsluitingslijst is geïntegreerd in de processen voor de beheersing van het portefeuillerisico, waarbij vooraf en dagelijks achteraf wordt gecontroleerd of de externe vermogensbeheerder niet belegt in uitgevenende instellingen die op onze uitsluitingenlijst staan.

● ***Welke bindende elementen van de beleggingsstrategie zijn bij het selecteren van de beleggingen gebruikt om te voldoen aan alle ecologische en sociale kenmerken die dit financiële product promoot?***

Beleggingen moeten passen bij [het beleggingsbeleid](#), [de beleggingsbeginselen](#) en het [maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid](#). De uitsluitingscriteria in het beleggingsbeleid zijn bindende elementen voor het pensioenproduct om te voldoen aan de alle ecologische en sociale kenmerken die dit financiële product promoot. De beheerder van de MM beleggingsfondsen mag niet beleggen in uitgevende instanties die op onze uitsluitingenlijst staan.

● ***Wat is het toegezegde minimumpercentage voor het beperken van de beleggingsruimte overwogen vóór de toepassing van die beleggingsstrategie?***

N.v.t.

● ***Wat is het beoordelingsbeleid voor praktijken op het gebied van goed bestuur van de ondernemingen waarin is belegd?***

De beheerder van de MM beleggingsfondsen is verplicht om bedrijven in de portefeuille te beoordelen op goed ondernemingsbestuur (governance). We vinden dat bedrijven waarin we beleggen hun bedrijfsactiviteiten uit dienen te voeren in overeenstemming met de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen, de UN Guiding Principles (UNGP) on Business and Human Rights en de UN Global Compact-principles. Om mogelijke schendingen van deze normen te identificeren, worden de beleggingen in de portefeuille periodiek gescreend met behulp van extern gespecialiseerd onderzoek, zoals controverses, die wijzen op feitelijke of potentiële schendingen van internationale normen en standaarden. Raadpleeg de [AIM Sustainability Risk and Impacts Policy for MM Funds](#) voor meer informatie over dit proces.

Praktijken op het gebied van goed bestuur omvatten goede managementstructuren, betrekkingen met werknemers, beloning van het betrokken personeel en naleving van de belastingwetgeving.

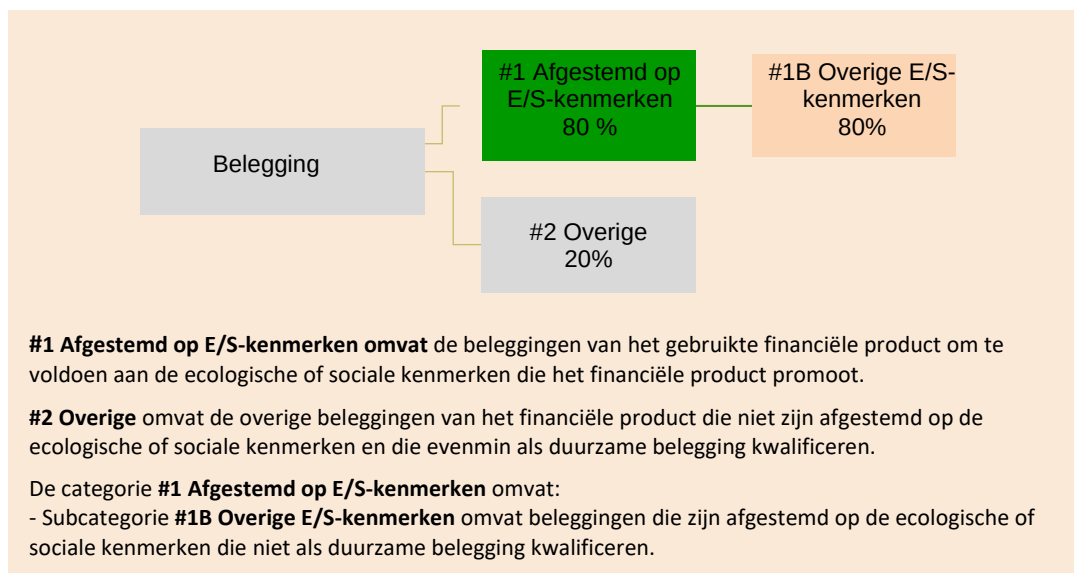
Welke activa-allocatie is er voor dit financiële product gepland?

Activa-allocatie beschrijft het aandeel beleggingen in bepaalde activa.

De op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de **omzet** die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten van ondernemingen waarin is belegd weerspiegelen
- de **kapitaaluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie.
- de **operationele uitgaven** (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd weerspiegelen.

We hebben onze fiduciair beheerder gemandateerd om de portefeuille te beleggen in beleggingen die de milieu- en/of sociale kenmerken in ogenschouw nemen op een wijze zoals hierboven beschreven en in [het beleidsdocument maatschappelijk verantwoord beleggen](#). Een deel van de portefeuille kan in het belang van onze stakeholders worden belegd in financiële instrumenten voor efficiënt portefeuille beheer, bijvoorbeeld liquide middelen en derivaten die niet specifiek zijn afgestemd op de milieu- en/of sociale kenmerken zoals beschreven onder “Welke ecologische en/of sociale kenmerken promoot dit financiële product?”

Op welke wijze voldoet het gebruik van derivaten aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot?

Derivaten worden uitsluitend gebruikt voor efficiënt portefeuillebeheer en voor het beperken van risico's in overeenstemming met de Pensioenwet. Single-name derivaten dienen in overeenstemming te zijn met de milieu- en sociale criteria van het pensioenproduct.

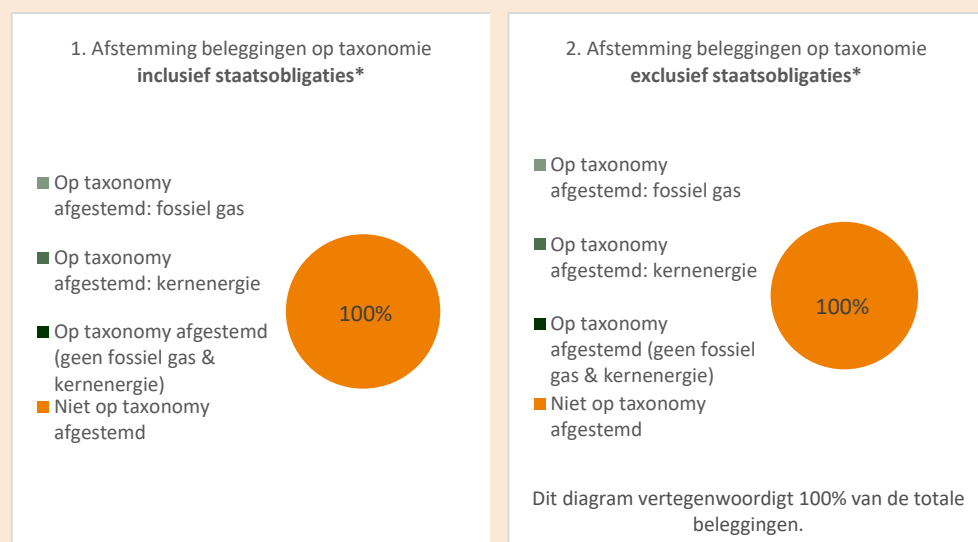
● **Belegt het financiële product in met fossiel gas en/of kernenergie verband houdende activiteiten die voldoen aan de EU-taxonomie¹?**

☐ Ja

☐ In fossiel gas ☐ In kernenergie

☒ Nee

De twee onderstaande diagrammen geven in het groen het minimumpercentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

* In deze diagrammen omvat "staatsobligaties" alle blootstellingen aan overheden.

Om aan de EU-taxonomie te voldoen, omvatten de criteria voor **fossiel gas** beperkingen van de emissies en overschakeling op hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor **kernenergie** omvatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

Activiteiten die andere activiteiten rechtstreeks in staat stellen een wezenlijke bijdrage te leveren aan een milieudoelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissieniveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van de klimaatverandering ("klimaatmitigatie") en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie – zie de toelichting in de linkermarge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgesteld in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/2014 van de Commissie

In welke minimale mate zijn duurzame beleggingen met een milieudoelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

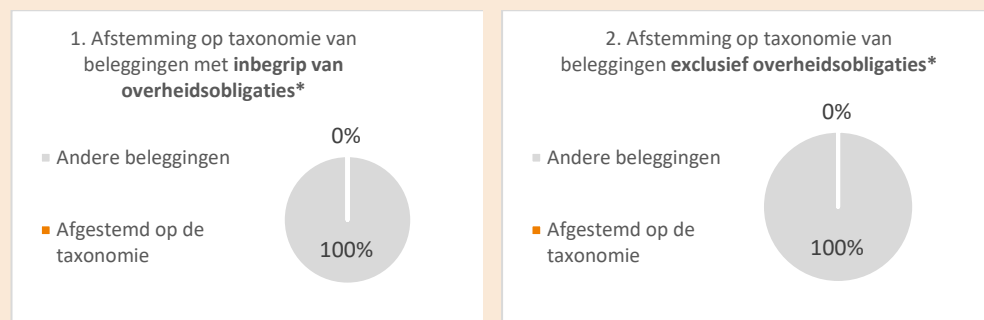
Om aan de EU-taxonomie te voldoen, omvatten de criteria voor **fossiel gas** beperkingen van de emissies en overschakeling op hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor **kernenergie** omvatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer. **Activiteiten die andere activiteiten rechtstreeks in staat stellen** een wezenlijke bijdrage te leveren aan een milieudoelstelling. **Transitieactiviteiten** zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissieniveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

Binnen onze beleggingsportefeuille wordt ernaar gestreefd milieucriteria te bevorderen, maar er wordt geen beoordeling gemaakt van de vraag of de beleggingen op de taxonomie zijn afgestemd; als zodanig zal voor onze beleggingsportefeuille 0% worden belegd in op taxonomie afgestemde beleggingen.

Om een belegging op de datum van investering als ecologisch duurzaam te kwalificeren, moet zij aan een aantal verschillende criteria voldoen, waaronder dat er een substantiële bijdrage wordt geleverd aan een klimaatdoelstelling, zoals gemeten volgens de technische screeningcriteria van de taxonomieverordening, en dat zij geen van de in de taxonomieverordening vastgestelde milieudoelstellingen aanzienlijk mag schaden.

Het hierboven genoemde beginsel "geen ernstige afbreuk doen" is alleen van toepassing op de beleggingen die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De beleggingen die als 'overige' gekenmerkt worden houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologische duurzame economische activiteiten

De twee onderstaande grafieken tonen in groen het minimumpercentage beleggingen dat is afgestemd op de EU-taxonomie. Aangezien er geen geschikte methode is om te bepalen of staatsobligaties zijn afgestemd op de taxonomie, toont de eerste grafiek de afstemming op de taxonomie voor alle beleggingen van het financiële product, met inbegrip van staatsobligaties, terwijl de tweede grafiek de afstemming op de taxonomie toont voor uitsluitend de beleggingen van het financiële product anders dan in staatsobligaties.*

**Voor deze grafieken omvatten "staatsobligaties" alle blootstellingen aan staatsschulden.*

Wat is het minimumaandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?

N.v.t.

Zijn duurzame beleggingen met een milieudoelstelling die **geen rekening houden met de criteria** voor ecologisch duurzame economische activiteiten in het kader van de EU-taxonomie.

Wat is het minimumaandeel duurzame beleggingen met een milieudoelstelling die niet zijn afgestemd op de EU-taxonomie?

N.v.t.

Wat is het minimumaandeel van sociaal duurzame beleggingen?

N.v.t.

Welke beleggingen zijn opgenomen in “#2 Overige”? Waarvoor zijn deze bedoeld en bestaan er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

We kunnen beleggen in andere beleggingen met het oog op een efficiënt portefeuillebeheer en in het belang van onze stakeholders. Voorbeelden hiervan zijn derivaten, liquide middelen en kasequivalenten. Deze andere beleggingen zijn niet onderworpen aan de milieu- of sociale criteria van het pensioenproduct.

Is er een specifieke index als referentiebenchmark aangewezen om te bepalen of dit financiële product is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Er is geen referentiebenchmark aangewezen om de milieu- of sociale kenmerken te bereiken die door het financiële product in zijn geheel worden bevorderd.

● **Hoe wordt de referentiebenchmark doorlopend afgestemd op alle ecologische of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?**

N.v.t.

● **Hoe wordt de afstemming van de beleggingsstrategie op de methodologie van de index doorlopend gewaarborgd?**

N.v.t.

● **In welk opzicht verschilt de aangewezen index van een relevante brede marktindex?**

N.v.t.

● **Waar is de voor de berekening van de aangewezen index gebruikte methodologie te vinden?**

N.v.t.

Waar is er online meer productspecifieke informatie te vinden?

Informatie over de duurzaamheid van de beleggingen en de pensioenregeling vindt u op deze website: <https://www.knpensioen.nl/>